

Pr Karmen Joller
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 23.04.2025 nr 1.2-2/23-1

Meie 15.05.2025 nr 1-11/25/2059

Sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse eelnõu
(toimetulekutoetuse muudatused) kohta arvamuse avaldamine

Austatud sotsiaalminister

Täname Teid võimaluse eest anda arvamus sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) muutmise seaduse eelnõu (toimetulekutoetuse muudatused) kohta.

1. Teeme ettepaneku täpsustada seaduse eelnõu järgmiselt:

- 1.1. Ettepanek on täiendada eelnõu § 1 uute punktidega 14 ja 15 järgmises sõnastuses:
„14) paragrahvi 134 lõike 4 punkti 1 täiendatakse pärast sõna „tööta“ tekstiosaga „ega otsi tööd iseseisvalt või Eesti Töötukassa toel“;
15) paragrahvi 134 lõike 4 punkt 2 tunnistatakse kehtetuks“.

Ettepanekust puudutatud sätete eesmärk on tuua sisse inimese vastutus teha pingutusi oma toimetuleku parandamiseks. Tööealise ja -võimelise inimese puhul, kes ei tööta, on selleks aktiivne tööotsing. Toetust taotleva tööealise ja -võimelise isiku või tema pereliikme aktiivsuskohustus tuleneb juba SHS § 134 lõike 4 punktist 1. Sama sätte punkt 2 seob toimetulekutoetuse määramisega seotud otsuse tegemise otseselt isiku töötuna registreerimise staatusega, jättes tähelepanuta muud võimalikud tööotsingu aktiivsushõlme täitmise viisid. Töötuna arveloleku eraldi välja toomine punktis 2 võib luua eksliku arusaama, et aktiivsushõlme täitmiseks piisab üksnes töötuna registreerumisest. Praktikas võib see viia olukorrani, kus toimetulekutoetust vähendatakse või jäetakse määramata üksnes seetõttu, et isik ei ole Eesti Töötukassas arvel, sõltumata inimese tegelikest pingutustest töö leidmiseks. Lisaks võib see suurendada riski, et töötuna registreeruvad ka need isikud, kes soovivad taotleda toimetulekutoetust, kuid tööle asumata valmis ei ole, näiteks sotsiaalsete probleemide või muude takistuste tõttu. Need inimesed vajaksid esmalt kohaliku omavalitsuse tuge sotsiaalse toimetuleku parandamiseks ning tööotsinguga saaksid inimesed alustada siis, kui nad on valmis koheselt tööle asumata.

Ettepaneku eesmärk on muuta säte paindlikumaks ja sisulisemaks, rõhutades inimese üldist kohustust ja vastutust otsida tööd ning sotsiaaltöötaja rolli hinnata olukorda individuaalselt. Kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajal on võimalik inimesega kokku leppida sobivad sammud toimetuleku parandamiseks ja kui inimene on valmis tööle asumata, siis vajaduse korral suunata isik töötukassasse. SHS § 134 lõike 4 punkti 1 uus sõnastus võimaldab toimetulekutoetuse maksmisel arvestada sellega, kui isik ei ole põhjendamatult võtnud ette samme oma toimetuleku parandamiseks sh täitnud kohustust otsida tööd, sotsiaaltöötajaga kokku lepitud viisil.

Kui töötaja isik vajab toimetuleku parandamiseks pikaajalist ja mitmekülgset abi, milleks on vaja koordineerida koostööd töötukassaga, on võimalik rakendada SHS § 9 kohaselt

juhtumikorraldust ning tööotsinguga seotud kokkulepped ja koostöö töötukassaga kirjeldada juhtumiplaanis.

1.2. Kehtiv SHS § 134 lg 4 p 3 annab kohaliku omavalitsuse üksusele õiguse kasutada toimetulekutoetuse määramiseks töötuna arveloleva toetuse taotleja või toetust taotleva perekonna liikme tegevuskava andmeid, sealhulgas, kui isik on mõjuva põhjuseta jätnud tegevuskava täitmata või keeldunud talle pakutud sobivast tööst. Muudel juhtudel ei ole kohaliku omavalitsuse üksusel õigus SHS-st tulenevalt töötukassalt tegevuskava andmeid saada, kuna puudub õiguslik alus. Sotsiaalkaitseministri 27.12.2017 määruse nr 72 „Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimäärus“ § 13 p 3 viimases lauses on märgitud töötukassa andmekogust esitlusinfona antavad tegevuskava andmed, aga seadusest tuleneva aluseta ei ole neid andmeid edaspidi võimalik anda.

Kui kohaliku omavalitsuse üksus vajab ka sotsiaalteenuste, sotsiaaltoetuste (v.a toimetulekutoetus) ja muu abi andmise korraldamisel töötuna arveloleva isiku tegevuskava andmeid, palume lisada vastav säte asjaomastesse SHS-i paragrahvidesse (nt § 9, § 10, § 15 lg 2, § 15¹ ja § 15²).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Sirlis Sõmer-Kull
juhatuse liige

Karin Kiis, Karin.Kiis@tootukassa.ee
Ira Songisepp, ira.songisepp@tootukassa.ee